

Diagnoza stanu rolnictwa i obszarów wiejskich w województwie pomorskim w świetle badań statystycznych i badań rachunkowości rolnej PL FADN

Lubań, 2022 r.

„Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie bez zgody PODR lub autora publikacji jest zabronione.”

1. Na obszarach wiejskich woj. pomorskiego mieszka 37,3 % jego mieszkańców. Generalnie dynamika przyrostu mieszkańców na OW jest wyższa niż w miastach. Uwidacznia się to szczególnie mocno w podregionie gdańskim, a więc w podregionie usytuowanym w bezpośrednim sąsiedztwie podregionu trójmiejskiego.
2. W porównaniu do roku 2010 ludność na OW województwa pomorskiego wzrosła w 2020 r. o ponad 11 %. Przyrost ten dokonał się przede wszystkim poprzez przyrost osób w wieku poprodukcyjnym.
3. Cechą charakterystyczną województwa pomorskiego jest duże zróżnicowanie w jakości gleb oraz układów krajobrazowych.
4. Ponad 50% powierzchni woj. pomorskiego wykorzystywane jest do prowadzenia działalności rolniczej. Jednak areał użytków rolnych podlega systematycznemu zmniejszaniu.
5. Wysoki poziom zakwaszenia gleb oraz błędy występujące w stosowaniu nawozów mineralnych i naturalnych, wpływających negatywnie na środowisko naturalne, wymagają systematycznych działań edukacyjnych i doradczych.
6. W związku ze zmianami klimatycznymi, coraz większym problemem w woj. pomorskim jest susza pogarszająca warunki prowadzenia produkcji rolnej i generująca straty.
7. Na terenie woj. pomorskiego działalność rolniczą prowadzi ok. 38,5 tys. gospodarstw rolnych o pow. 1 ha użytków rolnych. Biorąc pod uwagę średnią powierzchnię użytków rolnych w 2020 r., województwo pomorskie ze średnią powierzchnią UR równą 20,25 ha znajduje się na V miejscu w kraju. Mimo, iż średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo jest w woj.

pomorskim jedną z najwyższych w kraju, to w strukturze gospodarstw ponad 71% stanowią gospodarstwa do 15 ha. Wymaga to działań wspierających proces restrukturyzacji i poprawy struktury agrarnej gospodarstw.

8. W stosunku do roku 2013 w roku 2020 o ponad 10% wzrosła ilość gospodarstw specjalizujących się w produkcji polowej, osiągając poziom ponad 60%. Gospodarstw ekologicznych w 2020 r. było ok. 500, tj. o prawie 100 mniej niż w 2016 r., ale o ok. 200 więcej niż w 2017 r. Dominują gospodarstwa prowadzone wyłącznie siłami użytkownika i jego rodziny (90,7% gospodarstw nie zatrudnia dodatkowej siły roboczej). Systematycznie poprawia się wyposażenie techniczne gospodarstw. Znacznie gorsza jest natomiast sytuacja w zakresie dochodowości, która podlega znacznym zmianom związanym z cyklami koniunktury rynkowej w kolejnych latach. Zmiany dochodów łagodzone są w znaczącym stopniu dopłatami bezpośrednimi. W przypadku gospodarstw niewyspecjalizowanych, udział dotacji w dochodzie rolniczym oscyluje na poziomie 80%.
9. W strukturze zasiewów województwa pomorskiego nieodmiennie dominują zboża. W 2020 r. stanowiły one 62,9% ogólnej powierzchni zasiewów, a to oznaczało spadek o prawie 3,5% w porównaniu do roku 2015. Na drugiej pozycji znalazły się rośliny przemysłowe – 15,3%. Ich udział zwiększył się o 0,6% do roku 2015. Na trzecim miejscu plasują się plantacje roślin pastewnych – 8,5% ze spadkiem o prawie 6% do roku 2015. Ziemniaki stanowiły 3,2% udział w strukturze i ich udział w ostatnich latach nie ulega zasadniczym zmianom. Bardzo istotnie wzrósł natomiast udział upraw roślin strączkowych. Ich odsetek w 2015 r. stanowił tylko 0,8% ogólnej powierzchni zasiewów, natomiast w roku 2020 wzrósł do 6,5%.

10. W latach 2005-2016 mieliśmy do czynienia z drastycznym spadkiem pogłowia trzody chlewnej. Stan tuczników w tym okresie zmalał o 28,6%, natomiast pogłowie loch spadło o ok. 35%. Trend spadkowy w populacji trzody chlewnej kontynuowany był w kolejnych latach. W 2021 r. pogłowie zmniejszyło się o dalsze 10,4% w stosunku do 2015 r., a w przypadku loch, o prawie 20%. W kolejno analizowanych latach, tylko w przypadku pogłowia bydła ogółem zaobserwowano trend wzrostowy, chociaż już w przypadku krów nie odbywa się on bez załamań. W roku 2021 pogłowie bydła w województwie pomorskim wynosiło 223,8 tys. szt. i było większe o ponad 19 tys. szt. (9,6%) od stanu w roku 2015. Pogłowie krów ulegało wahaniom, by w 2021 r. osiągnąć poziom 70,4 tys. szt. co stanowiło 96,75% liczebności stada w roku 2015.
11. Do form działalności rolników skracającymi łańcuch pokarmowy należy zarówno sprzedaż bezpośrednia, rolniczy handel detaliczny, MLO, jak również sprzedaż tych produktów na targowiskach. Aktywizacja rolników w tych zakresach prowadzi z jednej strony do wzrostu dochodowości gospodarstw rolnych, z drugiej zapewnia dostawy zdrowej żywności dla mieszkańców. W krajobrazie aktywności rolników istotną rolę zajmują grupy producentów rolnych.
12. W woj. pomorskim, ze względu na dużą ilość wód powierzchniowych - 3,8% powierzchni województwa, istnieje naturalny potencjał produkcyjny w zakresie hodowli ryb i rybołówstwa. Dane statystyczne pokazują, że nie jest on optymalnie wykorzystany.

Opracowanie: Daniel Roszak
Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym
Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu
Lubań, ul. Tadeusza Maderskiego 3, 83-422 Nowy Barkoczyń